Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto
6.10.2022

HE 98/2022 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE AVOIMUUSREKISTERILAIKSI

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle avoimuusrekisterilaiksi.

Avoimuusrekisterilaissa säädettäisiin oikeushenkilöille ja yksityisille elinkeinonharjoittajille velvollisuus ilmoittaa rekisteriin eduskuntaan ja ministeriöihin kohdistuvasta vaikuttamistoiminnasta ja siihen liittyvästä, elinkeinona harjoitettavasta vaikuttamistoiminnan neuvonnasta. Esityksen tavoitteena on eduskunnan ja ministeriöiden valmisteluun ja päätöksentekoon kohdistuvan vaikuttamisen läpinäkyvyyden parantaminen ja sitä kautta kansalaisten luottamuksen vahvistaminen.

Työ- ja elinkeinoministeriö (jäljempänä ministeriö) pitää esityksen tavoitteita kannatettavina. Avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisäksi avoimuusrekisterilailla on tarkoitus edistää myös hyvien edunvalvonta- ja kuulemistapojen noudattamista.

Ministeriö pitää tarkoituksenmukaisena sitä, että lain soveltamisalaksi esitetään alkuvaiheessa eduskuntaa ja ministeriöitä. Näin avoimuusrekisterin käyttöönotosta saadaan hallitumpi kokonaisuus, joka on myös rekisteristä aiheutuvan hallinnollisen taakan näkökulmasta laajaa soveltamisalaa kevyempi ratkaisu.

Rekisteristä saatavien hyötyjen lisäksi on tärkeää kiinnittää huomiota myös rekisteristä ilmoitusvelvollisille aiheutuvaan hallinnolliseen taakkaan, johon vaikuttaa kerättävien tietojen yksityiskohtaisuuden ja ilmoitusfrekvenssin lisäksi myös esimerkiksi ilmoittamisen tekninen helppous sekä ohjeistuksen selkeys. Tarpeettoman yksityiskohtaisten tietojen keräämistä tulee välttää. Raportointijärjestelmän on tärkeää olla mahdollisimman käyttäjäystävällinen, jotta ilmoitusvelvolliset suoriutuvat raportoinnista mahdollisimman vaivattomasti. Ministeriö pitää hyvänä sitä, että ohjaus- ja neuvontatehtävät tulisivat olemaan merkittävässä asemassa rekisteriviranomaisen (VTV) toiminnassa ja että niistä myös säädetään erikseen avoimuusrekisterilaissa.

Ministeriö pitää kannatettavana ehdotusta siitä, että seuraavan hallituskauden aikana toteutettaisiin avoimuusrekisterilainsäädännön jälkiarviointi. Lain toimivuutta ja vaikutuksia erilaisiin toimijoihin on tärkeää seurata, myös ilmoitusvelvollisille aiheutuvan hallinnollisen taakan näkökulmasta. Saatu palaute ja käyttäjien kokemukset on tärkeää huomioida mahdollisia rekisterin jatkokehitystarpeita mietittäessä.

Anu Laitinen
Neuvotteleva virkamies
Työ- ja elinkeinoministeriö